

# Gündem

## Yıldırıdıklarımız

PROF. DR. OKTAY SİNANOĞLU

Nail TAN



Dünyaca ünlü, “Türk Aynştaynı” lakaplı bilim insanı, Türkçe sevdalısı, TDK bilim terimleri üreticilerinden Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu, beyin tedavisi gördüğü ABD Miami’deki bir özel hastanede Türkiye takvimlerine göre 20 Nisan 2015 Pazartesi sabahı hayata gözlerini yumdu. Cenazesi, 25 Nisan tarihinde İstanbul’a getirildi. 26 Nisan 2015 Pazar günü Caddebostan Kültür Merkezinde düzenlenen anma töreni, Şakirin Camisi’nde kılınan öğle ve cenaze namazlarının ardından Karacaahmet Mezarlığı’ndaki aile kabristanında toprağa verildi.

Sinanoğlu, 25 Şubat 1935 tarihinde babası Başkonsolos Nüzhet Haşım Sinanoğlu’nun görevli bulunduğu İtalya’nın Bari şehrinde doğdu. Annesi Riveyde Hanım’dır. Babasının biri İtalyan edebiyatına ait olmak üzere altı kitabı vardır. Ailesi, II. Dünya Savaşı’nın başlaması üzerine Türkiye’ye döndü (1939).

TED Ankara Yenişehir Lisesi (1953) ve ABD California Ü Berkeley Kimya Mühendisliği Bölümünü birincilikle bitirdi (1956). Massachusetts Teknoloji Enstitüsünü (MIT) sekiz ayda tamamlayıp Yüksek Kimya Mühendisi unvanını ve Alfred Sloan Ödülünü aldı (1957). Mezun olduğu California Üniversitesinde kuramsal kimya alanında doktora yaptı (1959). Ertesi yıl Yale Üniversitesinde öğretim üyesi olarak ders vermeye başladı. Atom

ve moleküllerin çok elektronlu kuramı ile 1961’de doçent oldu. Yale Üniversitesinde, bilim dünyasına 50 yıldır çözölemeyen bir matematik kuramı kazandırarak 28 yaşında profesör (full profesör) unvanına layık göröldü (1963). 1975 yılında Üniversitelerarası Kurulca ilk ve tek “Türkiye Cumhuriyeti Profesörü” ilan edildi. ABD Bilim Akademisine üye seçildi (1971). Yale’deki görevinden emekliye ayrılınca (1993), Türkiye’ye dönüp Yıldız Teknik Ü Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümünde 1994’ten 2002 yılına kadar öğretim üyeliği yaptı. Bu görevi sırasında Türkçenin sorunlarına eğildi. Kitaplar yazdı. Konferanslar verdi. Atatürk Kültür Merkezinde Bilim Kurulu Üyeliği görevinde bulundu (1995-2001).

Sinanoğlu, İngilizcenin Türkçeyi etki altına almasına, dilimize çok sayıda kelime yerleştirmesine karşı çıktı. Bu duruma, yabancı dille özellikle de İngilizce eğitimin yol açtığını belirterek, eğitim düzenimizi eleştirdi. Yabancı dil öğrenmenin bir ihtiyaç olduğu, ancak bunun için öğretimin tamamen yabancı dille yapılmasının gerekmediğini savundu. Türkçenin matematiksel yapısından dolayı yeterince zengin ve elverişli bir bilim dili olduğunu kanıtlamaya çalıştı. Bu konulardaki görüşlerini; *Türk Edebiyatı*, *Türk Yurdu*, *Milliyet Sanat*, *Yeni Türkiye* ve *Türk Dünyası Araştırmaları* dergilerinde yayımlanan makaleleriyle kitaplarında açıkladı.

İki defa Türkiye dışındaki ülkelere Nobel Bilim Ödülü'ne aday gösterildi. Portresi, *Time* ve *Der Spiegel* dergilerinin kapağına basıldı.

Aldığı çok sayıdaki ödülün önemli-leri şunlardır:

1966 TÜBİTAK Bilim Ödülü

1973 Almanya A. von Humboldt Ödülü

1973 Meksika Elena Moshinsky Bilim Ödülü

1975 Japonya Uluslararası Seçkin Bilim Adamı Ödülü

1992 Kültür Bakanlığı Bilgi Çağı Ödülü

1995 İLESAM Üstün Hizmet Ödülü

1995 TYB Yılın Fikir Adamı Ödülü

2002 TÜRKSAV Türk Dünyasına Hizmet Ödülü

Moleküler biyoloji, kuantum mekaniği, kuramsal kimya ve fiziksel kimya alanlarındaki kitap ve makalelerini değerlendirmeyi ilgili bilim insanlarına bırakarak

sadece Türk dili alanındaki kitaplarını ilk yayım yılına göre şöyle sıralayabiliriz:

*Fiziksel Kimya Terimleri Sözlüğü* (1978), *Prof. Dr. Oktay Sinanoğlu ve Türkçe ® Matematik+Bilim+Gönül* (haz. M. Turgay Fişekçioğlu, 1997), *Türkçe Eğitimin Önemi* (2000), *Bir Nev York Rüyası: Bye Bye Türkçe/ Türkçe Giderse Türkiye Gider* (2001), *Açıklamalı Fizik Kimya Matematik Ana Terimleri Sözlüğü* (2000). Bu kitaplardan ilki, TDK'nin 448 numaralı yayınıdır.

Hakkında yazılan kitaplar arasında; Emine Çaykara'nın *Oktay Sinanoğlu Kitabı/Türk Aynstayını* (2001) ile Ahmet Hakan'ın *Oktay Sinanoğlu/Bir Türk Dehâsı* (2002) önemlidir.

İki defa evlendi. Son eşi Dilek Sinanoğlu'ydu. Bir erkek iki kız babasıydı. 2011 yılında kaybettiğimiz müzik sanatçısı Esin Afşar Aral ile TDK üyelerinden Prof. Dr. Suat Sinanoğlu ve Prof. Dr. Samim Sinanoğlu'nun ağabeyiydi.

Türkçeye hizmetleri hiçbir zaman unutulmayacak. Nur içinde yatsın!

## ALİ YÜCE

TDK dernek dönemi üyesi (1231), TDK 1982 Şiir Ödülü sahibi, dergimiz yazarlarından şair Ali Yüce, 29 Nisan 2015 Çarşamba günü Ankara'da hayata veda etti. Cenazesi, 30 Nisan 2015 Perşembe günü Ankara Karşıyaka Mezarlık Camisi'nde kılınan ikindi ve cenaze namazlarının ardından Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Yüce, 1928 yılında Hatay Yayladağı ilçesinin Hisarcık köyünde doğdu. Babası çiftçi Nuri Efendi, annesi ise Kâmile Hanım'dır.

Okuma yazmayı "Gece Mektebi"nde öğrendi. Çobanlık yaptı. Kışlak İlkokulu-



nu dışardan bitirip (1946), Adana Düziçi Köy Enstitüsünde yatılı öğrenim görerek ilkokul öğretmenliği oldu (1951). Hatay köy ve ilçelerindeki bazı ilkokullarda on yıl öğretmenlik yaptı. Bu sırada İngilizce öğrendi. GEE İngilizce Bölümü sınavlarını dışardan vererek İngilizce öğretmenliğine başladı (1961). Erzin Ortaokulu, Mersin Ticaret Lisesi, Antakya Lisesi ve Antakya Ticaret Lisesinde İngilizce öğretmenliği yaparak 1977 yılında emekliye ayrıldı. Ankara'ya yerleşip kendini tamamen edebiyat çalışmalarına verdi.

Edebiyatın şiir dalıyla ilgilendi, şair olarak tanındı. İlk şiiri *Sakal* Adana'da *Sal-kım* gazetesinde yayımlandı (1955). İkinci Yeni akımına uygun, toplumsal gerçekçi, "boncuk şiir" diye tanımlanan bir şiir anlayışını benimsedi. Roman, deneme ve çocuk edebiyatı türlerinde de eserler verdi. Şiirleri; *Türk Dili*, *Yücel*, *Yeni Ufuklar*, *Pazar Postası*, *Soyut*, *Demet*, *İmece*, *Şölen*, *Dönem*, *Oluşum*, *Türkiye Yazıları*, *Çağdaş Türk Dili* ve *Damar* dergilerinde yer aldı. *Abov* adlı şiiri Ruhi Su tarafından bestelendi.

Aldığı çok sayıdaki ödül içinden bir bölümü şunlardır:

1975 *Şeytanistan* ile *Milliyet* Roman Yarışması, Mansiyon

1980 *Halk Çağı* ile Nevzat Üstün Şiir Ödülü

1982 *Halk Çağı* ile TDK Şiir Ödülü, *Yeditepe* Şiir Armağanı

1985 *Şiir Sıcağı* ile Ömer Faruk Toprak Şiir Ödülü

1994 *Olmaca* şiiriyle İtalya Palermo Akdeniz Ülkeleri Şiir Ödülü (Altın Madalya)

1997 *Damar* dergisi Edebiyat Emeği Ödülü

1998 Edebiyatçılar Derneği Onur Ödülü (Altın Madalya)

2009 Troya Şiir Ödülü

Kitapları, tür ve ilk yayım yılına göre şöyle sıralanabilir:

**Şiir:** *Boyundan Utan Darağacı* (1976), *Halk Çağı* (1981), *Ortadoğu Şiirleri* (1983), *Şiir Sıcağı* (1984), *Antakya Çarşıları* (1986), *Şiir Tufanı* (1989), *Taş Tanrılar* (1990), *Asılacak Kitap* (1991), *Yunuslama* (1991), *Havalı Meryem* (1994), *Sevgim Servetimdir* (1997), *Aşktır En Yüce Makam* (2000), *Atatürk Aydınlığını Karanlık Dışlar Kesmez* (2004), *Olmaca* (2006), *Dikensiz Saksı Çiçekleri* (2007).

**Roman:** *Şeytanistan* (1976), *Siskent* (1995).

**Deneme, İnceleme:** *Şiirin Dili, Yapısı, İşlevi* (1975).

**Çocuk Edebiyatı:** *Çocuklara Şiirlerle Merhaba: Anamı Arıyorum* (1983), *Çocuklar İnsan Tomurcukları* (1991), *Uzaya Giden Uçurtma* (1994), *Topun İçindeki Dev* (2000).

Hakkında Mehmet-Nebihe Karasu çiftinin hazırlayıp yayımladığı *Hatay Harmanından Ali Yüce* adlı bir kitap (2012) bulunmaktadır.

İngilizce biliyordu.

İki defa evlendi. İlk eşi Hatice Hanım'dan kızı Leyla, ikinci eşi Nimet Hanım'dan oğlu Prof. Dr. Galip Yüce bulunmaktadır.

Ruhu şad olsun!